

Skuratowicz, Maria

"Prince of Librarians. The Life and Times of Antonio Panizzi of the British Museum", Edward Miller, London 1967 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/1, 182

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się naukami przyrodniczymi, ekonomicznymi i historycznymi. Jego koncepcje organizacyjne i własne badania naukowe wywarły silny wpływ na rozwój nauki węgierskiej i słowackiej przełomu XVIII i XIX wieku.

Krzysztof Migoń

Edward Miller: *Prince of Librarians. The Life and Times of Antonio Panizzi of the British Museum*. London 1967 Andre Deutsch ss. 356, tabl. 4.

Książka ta nie stanowi *vie romancée*, choć koleje losu Antonia Panizziego układały się bardzo romantycznie. Urodzony w 1797 r. — młody prawnik włoski, gorący patriota i liberał, aktywny członek podziemnej organizacji karbonariuszów, skazany na śmierć za swą działalność polityczną, ucieka w 1821 r. z rodzinnej Modeny *via* Austria, Szwajcaria i Francja do Anglii, która od 1823 r. staje się jego drugą ojczyzną. Tam, po kilku latach niedostatku i walki o byt, rozpoczyna w 1831 r. pracę w Londynie, w British Museum, w charakterze skromnego pomocnika bibliotekarza.

W 1832 r. otrzymuje Panizzi obywatelstwo angielskie. W 1837 r. zostaje kierownikiem wydawnictw zwartych, zaś w 1856 r. — dyrektorem Biblioteki British Museum. Dzięki swemu wykształceniu, zdolnościom, pracowitości i niespożytej energii przekształca skostniałą w dawnych formach placówkę, gdzie panował protekcjonizm i amatorszczyzna, placówkę o skromnych zasobach bibliotecznych wynoszących zaledwie 250 tys. woluminów, w instytucję przodującą w Europie z bogatym księgozbiorem obejmującym dorobek kultury w skali światowej. W uznaniu swych zasług zostaje uszlachcony. W 1879 r. kończy swój pracowity żywot.

Na czym polegały zasługi Panizziego w stosunku do British Museum? Przede wszystkim wyjednał w Parlamencie znacznie większe dotacje na zakup księgozbioru, wprowadził w życie przepis o egzemplarzu obowiązkowym (nie przestrzegany uprzednio przez większość firm wydawniczych), poszerzył zasięg nabytków na skalę światową, ze szczególnym uwzględnieniem „americanów”, opracował nowe zasady katalogowania, ujęte w tzw. *Ninety one rules*, przepracował katalog biblioteki, a także dobrał wykwalifikowany personel, przy jednoczesnym podniesieniu rangi społecznej zawodu bibliotekarza. On to również zaprojektował¹ czytelnię mieszczącą się w szklanej rotundzie British Museum, a służącą do dnia dzisiejszego.

Panizzi był nie tylko znakomitym bibliotekarzem i organizatorem, lecz wybitną osobistością, popularną zarówno w Anglii, jak i na kontynencie; był to człowiek o wielkiej kulturze umysłowej, obdarzony przy tym osobistym urokiem, dobry kompan; wszystkie te zalety jednały mu przyjaciół w kołach intelektualnych i politycznych².

Autor publikacji, Edward Miller, pracownik British Museum, oparł się przede wszystkim na materiałach znajdujących się w archiwach instytucji, tj. korespondencji Panizziego z szeregiem znanych osobistości, jak również na kilku biografjach, wydanych głównie w Anglii i Włoszech. Powstała w ten sposób cenna monografia, starannie udokumentowana³, z obszerną bibliografią i szeregiem ilustracji (przeważnie podobizn Panizziego i jego najbliższych przyjaciół).

Autor podchodzi do postaci wielkiego bibliotekarza w sposób obiektywny, nie ukrywając pewnych jego przywar, ale w ten sposób udaje mu się — pomimo naukowego charakteru tej publikacji — nakreślić sylwetkę Panizziego żywą, dobrze podbudowaną psychologicznie. Czyni to lekturę tej książki bardzo atrakcyjną.

Maria Skuratowicz

¹ Szkic odręczny budowli wykonał osobiście, wykonanie zaś powierzył architektowi British Museum.

² Panizzi był związany z liberalnym środowiskiem wigów.

³ Każdy rozdział posiada liczne przypisy źródłowe.